

KÉPES LEVELEZŐLAP

A KÉPES LEVELEZŐLAP-GYŰJTŐK EGYESÜLETÉNEK KIADVÁNYA

2016. II. negyedév

XXIX. évfolyam 2. szám

Rendezvények, kiállítások

Acsádon 2016. április 22-től június 30-ig

Sárosi István budapesti gyűjtőársunk „**A középkori magyar művészet**” címmel összeállított kiállítási anyaga lesz látható.

Magyarországon a kereszténység felvételét követően jöttek létre időtálló művészeti alkotások. Ezek elsősorban templomok voltak, de királyi paloták és várak is épültek a kezdeti időszakban. A tatárjárás alatt ezek jelentős része elpusztult, az újjáépítés utáni emlékek nagyobb számban maradtak az utókorra, bár ezek egy része is a történelem viharának lett az áldozata, romok és töredékek maradtak az eredeti épületből. A tatárjárás előtt a román stílus volt a meghatározó, míg az újjáépítés idején a gótika is megjelent.

A tatárjárást követő újjáépítési és építési hullám az Árpád-ház kihalását követő pár évben visszaesett, de Károly Róbert uralmának megszilárdítása, az ország gazdagodása és erősödése az építkezésekben és a művészetekben is megmutatkozott. Nagy Lajos és Zsigmond építkezései majd 150 évre meghatározták az ország arculatát, ezt még Mátyás idején a reneszánsz szellem tovább szebbítette.

A mohácsi csatavesztés gyakorlatilag leállította az ország művészeti fejlődését is. Az ezt követő évszázados háborús időszak alatt a törökök által megszállt területek művészi emlékei szinte teljesen megsemmisültek, csupán Erdély, a Szepesség, a felvidéki bányavárosok és Kassa vidéke őrzött meg valamit a kor magas színvonalú emlékeiből.

Az épületek kor- és stílus meghatározása nehézkes, ugyanis némelyik több évtizedekig épült, majd évszázadokon keresztül bővítették, átalakították, javították.

A mostani kiállítási anyag ezt a kort mutatja be, elsősorban egyházi épületekkel (templomok, kolostorok), várakkal, szerepelnek freskók, és táblaképek, szobrok és egyéb abban a korban készült művészeti tárgy.

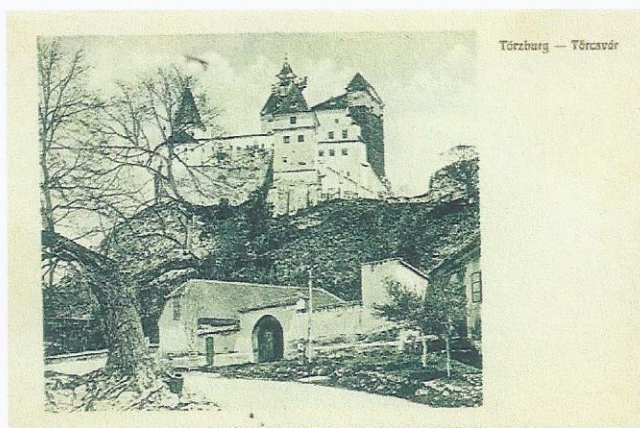

Budapest határában van a Gercsei templom 12. századi részekkel.

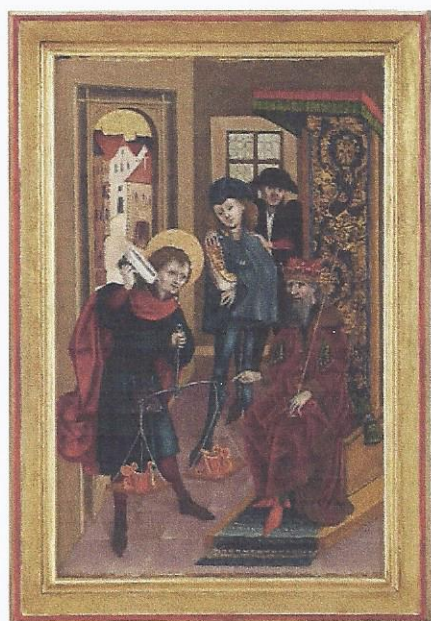

Az iglói (Szepes vm.) plébánia-templom kálváriáján ak két alakja. 1520-ban fejezte be Lőcsei Pál

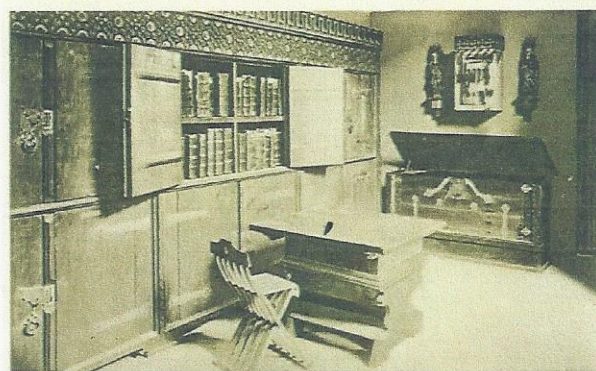
Törökvár (Fogarasz vm.) első írásos emléke
1211-ből van.

Sieben-
bünger
Hans, 15.
századi
erdélyi
festő képe
a Magyar
Nemzeti
Galériában.
Szent
Eligius
Chlotár
király előtt.

Vágszéklyáson (Trencsén vm.) 1224-ben alapítottak
kolostort.

Gótikus bútorok a Magyar Nemzeti Múzeumban
(Sárosi István Bp.)

Forrás: Internet – facebook képeslapgyűjtők
csoportja:

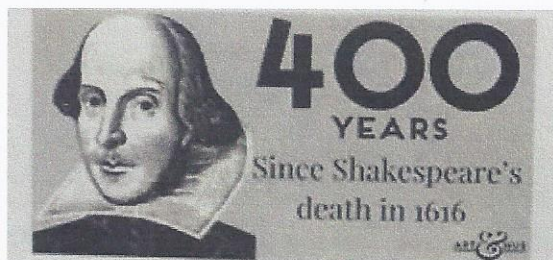

A kecskeméti **Kandó Kálmán Szakközépiskola** aulájában április 22-ig tekinthető meg **Horváth Zoltán kecskeméti gyűjtő „Az olvasás öröme, írók és könyvek képes levelezőlapokon Shakespeare 400”** „címmel összeállított anyaga volt látható.

Kercen (Fogarasz vm.) a cisztercita apátsági
templom építése 1215 körül kezdődött.

Marcali Városi Kulturális Központban 2016. április 21- május 2 között Juhász Árpád hegyfalui gyűjtő „Képeslapok az I. világháborúból” című kiállítása tekinthető meg

EGER
BRÓDY SÁNDOR
KÖNYVTÁR

honlapjáról

2016. február 9-én az Egri Bródy Sándor Könyvtárban **Dr. Petercsák Tivadar: A képes levelezőlapok sokszínű világáról tartott előadást.**

A képeslap egy látható világ, mely szállodogál országról országra, és hozzátartozóink üdvözleteivel közelebb visz minket a tartózkodási helyükhöz, mintegy részletes ábrázolást adva róla”

1897-ben írták ezt a mondatot arról az új levelezési eszközről, amely az 1870-es években jelent meg Európában, 1900 és 1925 között élte aranykorát, de még 1982-ben is 65 millió képes levelezőlap készült Magyarországon. Manapság, az sms-es és az e-mailek világában egyre kevesebben küldenek levelet és képeslapot szeretteiknek.

Ez a rövid üzenetek praktikus formája volt, amelyben alapvető az illusztráció, amely sokszor szavak nélkül is üzenetet hordoz, vallomás feladójának élményeiről, hangulatáról, érzéseiről. A régi képeslapok mára kultúrtörténeti értékűvé, saját koruk jellegzetes dokumentumaivá váltak, és komoly segítséget nyújtanak a korszak árnyaltabb megismeréséhez.

Az előadás a szerencsi Zempléni Múzeum milliós képeslap gyűjteménye alapján adott szemléletes áttekintést a több mint száz év magyar képeslapjairól, azok tematikai és technikai sokszínűségéről. A városképeket, a népeletet, eseményeket, képzőművészeti alkotásokat, színészeket, a humort bemutató és a különböző alkalmakhoz kapcsolódó üdvözlőlapok saját koruk technikai eljárásaival készültek. Érdekesesek a fakéregből, bőrből, gobelinből készült, textil és virág applikációval ellátott, mozgatható, hanglemezes, átvilágító lapok, a panorámaképek és a gyűjtők által kedvelt összerakható levelezőlap sorozatok.

Lovas képeslapok a Monarchia idejéből

(forrás: www.lovasok.hu)

Az Osztrák-Magyar Monarchia idejéből származó képeslapokat mutatunk be, melyek között annak a Ludwig Kochnak a műveit is megtalálható, akit eddig a pusztító megálmódjaként ismertünk.

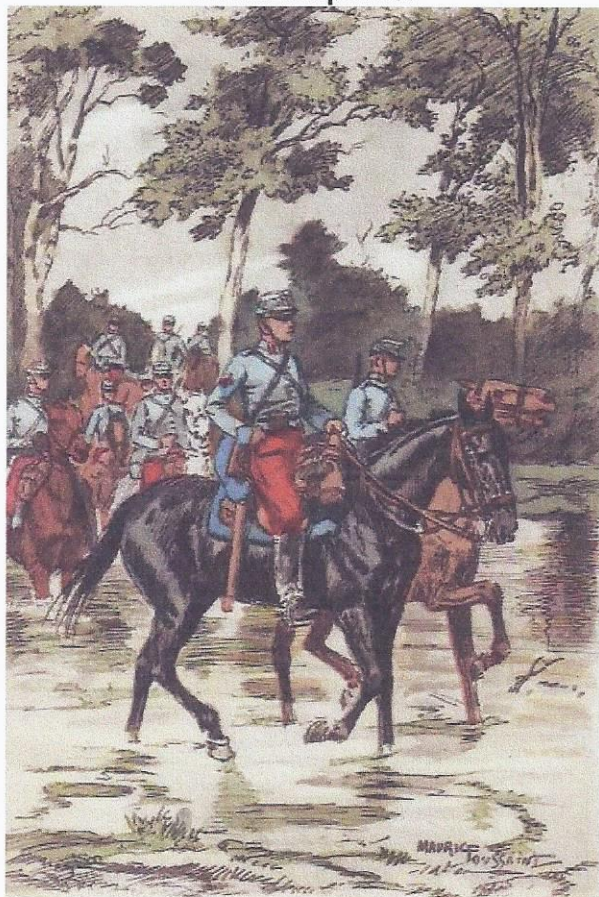

A képes levelezőlap a 19. század egyik nagyszerű találmánya. Korábban rajzos, festett családi címerrel, vallási témájú képekkel, más illusztrációval ellátott egyedi, vagy kis példányszámú alkalmi üdvözlő- és köszöntő levelekkel, kártyákkal kedveskedtek egymásnak az emberek.

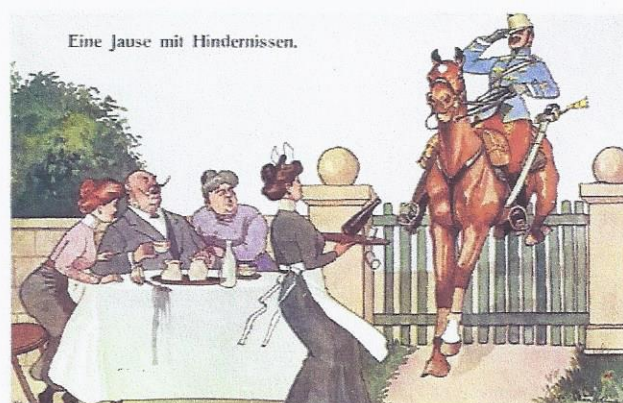
A világon elsőként az Osztrák-Magyar Monarchiában került forgalomba az osztrák-magyar postaigazgatóság által kiadott **levelezőlap** 1869 októberében. Az 1870-es évektől már egyre több országban olyan nyílt levelezőlapok jelentek meg, melyek ábrákat, képeket tartalmaztak – ezek az első képes levelezőlapok.

A **19. század vége** felé már a fekete-fehér, majd a színes könyomással (litográf-eljárással) készült képek váltak népszerűvé. Ebben az időben jelentek meg a „**Gruss aus...**” (Üdvözet ...ből) feliratú lapok, ahol az adott település nevezetességei láthatóak, majd pedig a **fényképek alapján készített tájképes lapok**, és a **művészi képes-levelezőlapok** is.

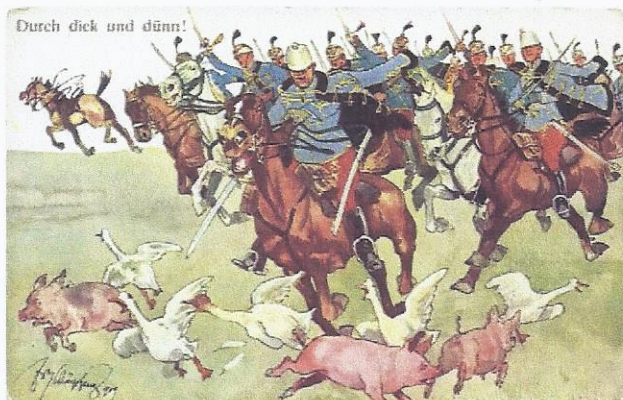
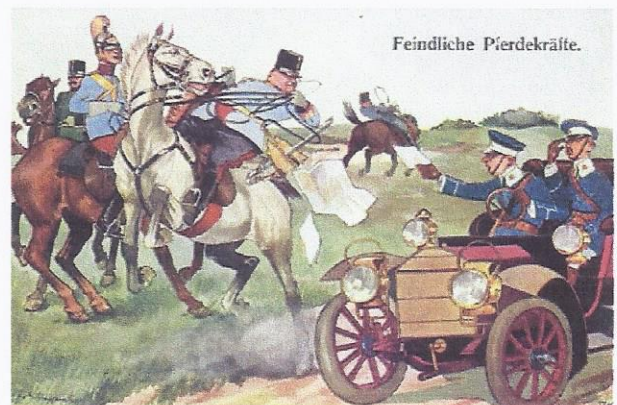
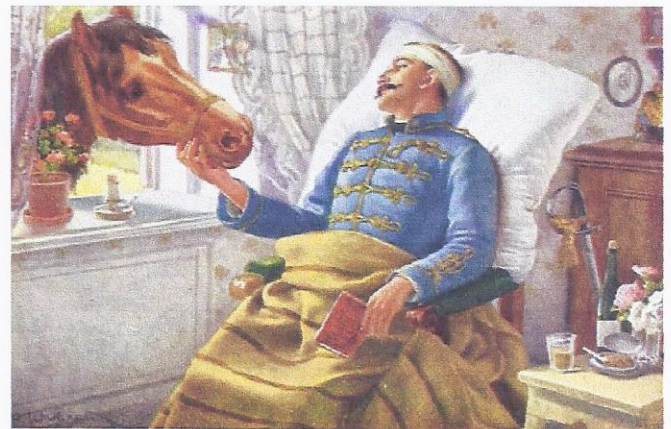

A **19-20. század fordulóján** megszámlálhatatlan mennyiségben a legváltozatosabb témakörökben jelentek meg a képeslapok. Ekkor még gyakran csak a képoldalon lévő kis üres lehetett írni, ami a képek látványát zavarta. 1902-ben, Angliában vezették be azt az újítást, hogy a címzés oldalán hagytak helyet a szövegnek.

A képeslapkiadás aranykorszaka 1905-től vette kezdetét és az első világháborúig tartott, ekkor készültek nagy számban a szebbnél szebb képeslapok, melyek készítésében a **korszak jelentős képzőművészei is közreműködtek**.

A képgalériában szereplő képeslapokat készítő művészek:

- **Ludwig Koch**, a lóbolondságáról híres festőművész sok képét reprodukálták képeslapokon. Kochot sokáig mint a **pusztai ötös** megálmodóját tiszteltünk, de a legújabb korban előkerültek e mutatványnak korábbi ábrázolásai is, ami valószínűsíti, hogy Koch egy, az ő idejében még ismert, de hamarosan teljesen elfelejtett kunsztot vetett papírra. Ez is csak

azt mutatja, milyen felbecsülhetetlen értékű számunkra a **Lovaglás művészete képekben** című műve.

- **Karl Feiertag**, ismert levelezőlap-illusztrátor
- **Mauric Toussaint**, francia illusztrátor
- **Fritz Schönpflug**, osztrák karikaturista

Forrás: Internet

A képes levelezőlapok világa

Muravidék Tomka Tibor,

A képeslapok gyűjtése nemes szenvedély. Azt, hogy miért lesz valaki „rabja” ennek a hobbinak, s egyáltalán mit jelentenek, milyen értéket képeznek a régi képeslapok, a lendvai Vida Istvánnal, a közép-európai térség régi képeslapjaiból álló egyik impozáns gyűjtemény tulajdonosával próbáltuk megközelíteni.

Előjáróban a képeslap közvetlen elődjéről, a levelezőlapról érdemes néhány szót ejteni, a képeslap ugyanis kétségtelenül a postai levelezőlap közvetlen leszármazottja. 1865-ben a német postakongresszuson merült fel a boríték nélküli nyílt lapon történő levelezés gondolata. Az első ilyen levelezőlapnak az osztrák–magyar „Correspondenz Karte”-t tekinthetjük, amely 1869. november 1-jétől magyarul „levelezési lap” néven került forgalomba. A levél 5 krajcáros díjszabása helyett csak 2 krajcár volt a levelezési lap postai díja.

Hogy milyen is volt a XIX. század második felében forgalmazott, úgynevezett nyílt levelezőlap, erre szép példa a Vida István gyűjteményében található darab, melyet Alsólendván adtak fel 1872 októberében.

A képes levelezőlap születési évének 1870-et, a német–francia háborúk idejét tekinthetjük. Ebben az évben jelent meg az első osztrák–magyar képeslap is, amelyet Petar Manojlović katonatiszt, illetve a bécsi szerb egyesület, a „Zmaj” adott ki.

A legkorábbi képeslapokon az illusztrációk főleg tollrajz, vízrajz, később fénykép alapján

készültek, fekete-fehér könyomással (litográfia), majd színes könyomtatást, utóbb mélynyomást és magasnyomást is alkalmaztak. Elsősorban tájképek, városképek, várak, hidak, középületek, helyi nevezetességek jelentek meg az úgynevezett Gruss aus... (Üdvözet ...-ból/-ből) típusú lapokon. Bécsben Schwidernoch Károly litográf nyomdája készítette a legszebb képeslapokat, amelyek az egész Osztrák–Magyar Monarchia területét lefedték, beleértve a muravidéki első képeslapokat is.

Az első muravidéki képeslapok, amelyek 1898-ra datálhatók, a helyi lendvai, muraszombati, vashidegkuti, ljutomeri, radányi, belatinci stb. kereskedők megrendelésére készültek. Magyarországon az 1890-es évek elején kezdődik a képeslapok elterjedése. 1896-ban a magyar honfoglalás ezredik évfordulója, a Millennium alkalmából egy 32 darabból álló sorozat került forgalomba.

A hosszúcímzésű képeslapok viharos elterjedése a polgári társadalomnak köszönhető. A középosztálybeli polgárok évről évre többet utaztak (fürdőkbe, tengerpartra, nagyvárosokba, kiállításokra), ahonnan üdvözlőlapokat küldtek „szeretettel” a rokonaiknak, a barátaiknak vagy az ismerőseiknek. Az úri hölgyek nagy kedvvel gyűjtötték a szép képeslapokat, rendezték albumokba, és ezért maradt meg aránylag nagyon sok szép közülük az utókornak. Ebben a korban minden polgári szalonban volt egy képeslapokat tartalmazó album, amelyet a vizitáló vendégeknek illett átnézni és a háziasszony gyűjteményét megdicsérni.

A képeslapok történetének első korszaka 1905-tel lezárult. Az eddig kiadott képeslapokat a gyűjtők hosszúcímzésű képeslapoknak nevezik. A képeslapkiadás aranykorszaka 1905-től vette kezdetét és az első világháborúig tartott, ekkor készültek nagy számban a szebbnél szebb képeslapok. A lapok készítésénél a korszak jelentős képzőművészei is közreműködtek. Erre az időszakra datálhatók a csodálatos

szecessziós keretbe illesztett reklámlapok, panorámás, valamint üdvözlőlapok is.

A képeslap országhatárt nem ismerve terjedt el. A tervezők ötletessége, találékonysága, a fényképek sokszorosítása, a nyomdatechnika fejlődése gyorsította a térhódítás ütemét. A legkedveltebb és legkeresettebb lapok a művészek által rajzoltak és festettek voltak; akkor születtek a nagy sorozatok is, mint például a Wiener Werkstätte kiadványai.

A bécsi Wiener Werkstätte művészeti kiadó több mint ezer egyedi tervezésű, különleges művészlapot adott ki. A kiadónál sok neves grafikus és festőművész dolgozott ebben az időben, a legismertebbek: Egon Schiele, Oskar Kokoschka, Mela Koehler, Maria Likarz, valamint a magyar származású Divéky István. Jelenleg ezen kiadó lapjai a legértékesebb darabjai minden gyűjteménynek. A képeslapok történetében egyértelmű törést okozott az első világháború, amely alatt már valamivel egyszerűbb, mindenképpen gyengébb minőségű sorozatok láttak napvilágot.

Az 1945 utáni időszak egészen az 1950-es évek végéig egyértelműen a képeslaptörténet minőségileg leggyengébb időszaka, kizárólag fekete-fehér, rossz minőségű papírra nyomtatott, gyenge minőségű fotók alapján sokszorosított lapokkal látták el a vásárlókat. Az 1960-as évek utolsó éveitől már a ma is tartó korszerű nyomdatechnikájú, színes képeslapok korszaka vette kezdetét.

A mai gyűjtők, így Vida István is részben vásárlással, részben cserével gazdagítja gyűjteményét. Természetesen képeslapkereskedők is tevékenykednek a piacon. A gyűjtők különböző találkozókon, tematikus vásárokon adják-veszik a képeslapokat. És végül, de nem utolsósorban: bár az információs kor vívmányai nagyban segítenek a képeslapok cseréjében, adásvételében, ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy gátolják az új kiadványok létrejöttét, az SMS, az MMS, illetve egyéb közlési formák sajnos jóformán kiszorítják, szükségtelenné teszik a képeslapokat.

Vida István 1996–97 során spontán kezdte a képeslapok gyűjtését. Az egyik vasárnap kilátogatott a budapesti bolhapiacra, és a kapubejárat közelében meglepődve vette észre az egyik kereskedő asztalán azt a fekete-fehér fotót, melyen az akkortájt vásárolt alsólendvai házát fedezte fel. Amikor jobban megnézte, akkor látta, hogy ez a fotó tulajdonképpen egy képeslap.

Ugyanekkor kapott ajándékba egy ismerőstől egy szép képeslapot, melyről kiderítette, hogy az Alsólendvát ábrázoló legrégebbi litográf lapról van szó. Ez idő tájt jelent meg az alsólendvai képeslapokat bemutató képeskönyv is, amelynek lapozásával kitárult számára a képeslapok világa.

A kilencvenes években gyorsan bővült alsólendvai gyűjteménye, ekkor merült fel az az elképzelése, hogy ki kellene bővíteni a gyűjtési területét az egész Muravidékre és a Muraközre is.

Az évek folyamán mind nehezebbé vált számára a még nem meglévő, szép, jó állapotú képeslapok felkutatása – de a gyűjtés szenvedéllyé fejlődött. Bármerre is járt a világban Londontól Moszkváig, Stockholmtól Brassóig, Varsótól Madridig, mindenhol kereste a helyi régiségkereskedőknél vagy a bolhapiacokon a régi képeslapokat.

Annyi biztos, sok-sok ezer képeslappal rendelkezik, de pontos számukat még megbecsülni sem akarja. Gyűjteményének fő rendező szempontjaként elődlegesnek a gyűjtési körét képező helyszíneket tartja, majd ezután a kiadás korát helyezi előtérbe és végül még a kiadó szerint is rendszerezi a lapokat.

A Szent Márton Jubileumi Emlékév részeként Szent Márton emlékeket és Szent Márton ábrázolásokat bemutató kiállítás volt áprilisban Kőszegfalviné Pajor Klára képes-levelezőlapjaiból és Steindl Rezső bélyegeiből látható a Szombathelyi Szolgáltatási Szakképzési Centrum Oladi Szakképző Iskolájának galériáján, amelyet Dr. Puskás Tivadar Szombathely MJV polgármestere nyitotta meg.

2016. I. negyedévi számunkban már tájékoztattuk a gyűjtőket, hogy Szombathely ad otthont **2016. május 6-8 között egyszerre két rangos nemzetközi bélyeg-kiállításnak**, melyen képeslevelezőlap gyűjtemények is

bemutatásra kerülnek. Ezek gyűjteményjegyzékét az alábbiakban közöljük: (számok a kiállítási keretek számait jelöli)

ALPOK-ADRIA 2016 SZOMBATHELY NEMZETKÖZI BÉLYEGKIÁLLÍTÁS

1. Versenyen kívüli Osztály

VK 15-18 KÖSZEGFALVINÉ PAJOR Klára
Szombathely régi 1895-99 közti képeslapokon és Szent Márton emlékek képeslapokon

2.14. Képes levelezőlap Osztály

323-329	BOTOS Lajos (Debrecen)	HUN
	Hortobágy National Park	
330-337	BINANZER Klaus-Peter	GER
338-344	MALIČ Marjan	SLO
345-349	KUJUNDŽIĆ Branislav	CRO

HUNFILEA 2016 NEMZETKÖZI BÉLYEGKIÁLLÍTÁS

3.11. Képes levelezőlap Osztály

721-727	BOTOS Lajos A civisek városa	HUN
728-734	CZAJTÁNYI Endre Színházak a monarchiában	HUN
735-739	KURDICS Sándor Ezeréves Visegrád képeslapokon	HUN
740-745	GRÄDL Ferdinánd Die Donau "	GER "
746-752	JASKULSKI Janusz	POL
753-757	DOMBAI Gyula	ROM
758-762	FLORKIEVITZ Katalin	ROM
426-432	SEBESTYÉN Imre Különleges posta szolgáltatás	HUN

A „Bélyegvilág” 2016. évi áprilisi száma közli a közel 800 keretnyi teljes gyűjteményjegyzéket.

Új tag: Pap Tibor 9085 Pázmándfalu, DR.
Barabás István u. 15. (30/3551340, email: tiborposta65@gmail.com)

Felelős kiadó: Kőszegfalviné Pajor Klára elnök MKL

9700 Szombathely, Pf. 233. mobil: 20/2865806

email: pajor.klara@gmail.com

honlap: www.kepeslapgyujto.hu